

IVAN DOBRIĆ-LUKINIĆ

VINKO TRUBIĆ-NADALIĆ

Početkom *veljače* u Novom Vinodolskom umro je u 81. godini ugledni narodni svirač na sopilama i fidulicama Ivan Dobrić-Lukinić o kome se svojedobno najpohvalnije izražavao i I. Matetić-Ronjgov nazvavši ga među ostalim »pravim majstorom sopnje«. 6. *travnja* umro je u Rijeci također poznati i ugledni sopilar Vinko Trubić-Nadalić u 78. god. Bio je jedan od najboljih narodnih svirača, koji je na raznim domaćim i inozemnim smotrama naše narodne glazbe pratio mnoge naše folklorne družine; o njemu je snimljen i dokumentarni film, a RTV Zagreb snimila je nekoliko ploča s pjesmama i plesovima u njegovoj izvedbi; do smrti je bio predsjednik društva »Sopci« (od 1976.) a surađivao je s istaknutim muzikolozima i kulturolozima iz naše zemlje i inozemstva.

V. F.

FRANCO EVANGELISTI

Nekoliko dana nakon što je u krugu prijatelja proslavio 54. rođendan, 29. siječnja ove godine, u rodnom Rimu umro je talijanski skladatelj i znanstvenik Franco Evangelisti.

Učenik Daniela Parisa u Rimu odlazi na sveučilište u Freiburg k H. Genzmeru te u Darmstad K. Eimertu i K. Stockhausenu; 1956. poslan je na specijalizaciju na Elektronski glazbeni studio WDR u Köln odakle je 1959. otišao u Varšavu za profesora elektronske glazbe, gdje mu je bio, među ostalima, učenik Krzysztof Penderecki. Od 1961. do smrti bio je predsjednik rimskog udruženja *Nuova Consonanza* i profesor na akademiji Santa Cecilia. Na akademiji kod kolega nije bio baš odviše prihvaćen; ne da nije bio prihvaćen on kao čovjek, nego nije bilo prihvaćeno ono što je radio i što je zastupao.

Umro je nedugo nakon što je održao niz konferencija, rasprava, predavanja po školama i članaka po časopisima propovijedajući da je glazba »finita«. Svoj najveći uspjeh možda je Evangelisti postigao prije nekoliko godina u Stocholmu izlažući tezu upravo o »svršetku glazbe«. Pričao je, vrativši se s tog putovanja: »Govorio sam uz najveća odobravanja 14 sati neprekidno«. Analizirao je tada nadugo i naširoko po salonima i akademijama svoje teze: »Da, glazba je mrtva. Sada nam ostaje da izvršimo duboko i strpljivo istraživanje, ne u muzikološkom, semiološkom ili sociološkom redu, nego u antropološkom i znanstvenom u najizvornijem smislu tih termina.« Nakon ovakvih strogih riječi ovog »glazbenog cisterceta«, kako ga je nazvao Luigi Fiat koji ga je nekoliko dana pred smrt došao intervjuirati, njega, koji je tjedno držao 12 sati predavanja na rimskom konzervatoriju — zaključio je Fiat — bilo bi uzaludno mnogo ispitivati, tražiti od njega izjašnjavanja koja bi izazvala polemiku koja bi mu stvorila neprilike u kojima bi još teže mogao raditi. Na katedri elektronske glazbe,

ove akademske godine, imao je 18 studenata koji su bili »veramente tutti bravi«, koji su mu bili velika satisfakcija; sigurno i zbog izvjesnog bojkota zbog kojega nije nikad dobio studio za elektronsku glazbu u kojemu bi se mogla nastava normalno odvijati a istraživanja napredovati.

Smrt ga je zatekla u završavanju knjige *Dal silenzio ad un nuovo mondo sonoro*. To je djelo, kažu, iako nedovršeno, monumentalno. Već prije desetak godina Mario Bortolotto napisao je da se rad na toj knjizi nalazi u drugoj fazi. Bila bi to, ili ona to već jest: »najobuhvatnija teorija novog zvuka«. Tu se ne radi više o nemirnim prisutnostima autentičnog misterija i uzburkane fantazije koja bi završila u intimnom dnevniku među notama jednog muzičara čija se misija proteže i mnogo dalje od potrošača nota, iako vrlo bliza čovjeku, njegovoj duši, njegovoj sudbini, njegovoj povijesti. »Ja vjerujem u povijest za koju analiziram glazbu s posebnih točki gledišta. Rezultati će biti zapanjujući. Ovo je moja globalna analiza fenomena ljudske glazbe, i ne samo one zapadnjačkog tipa. Jedini vrijedni aspekt mojih istraživanja za sada je samo onaj povijesni. Sve ovisi iz kojeg se mentaliteta izlazi ususret mojim rezultatima. Uključujem ovdje i iskustva Pietra Grossija s kompjuterom u Pisi.« Mogli bismo se upitati i njega upitati: Ima li neka istina u ovom današnjem glazbeno-lingvističkom kaosu? »Izgledat će vam kontradiktorno — rekao je jednom — ali čini mi se realnim: kad budem dozeo da se izrazim s najvećom jasnoćom, više me neće biti. Sigurno da ima neka istina u ovom današnjem glazbeno-lingvističkom kaosu i ona se bazira na snazi poruke, koja ipak, ako je se promatra zapadnom optikom, postaje djelo posebnog tipa kulturnog izbora — shvaćeno antropološki.«

Njegova zanimanja, njegovi afekti i njegove strpljive analize orijentirane su, posebno u posljednje vrijeme, prema kolektivnoj glazbi vrlo dalekih naroda, kao npr. onih iz Patagonije i Salamunovih otoka. »Nismo dovoljno svjesni, ili nismo uopće svjesni kako je glazba Pigmejaca i Indijanaca velika i snažna.«

Kao svojim hobijem, rekli bismo danas, bavio se proučavanjem građe i funkcioniranja ljudskog uha. Imao je o tom predmetu više od pedesetak knjiga popularne i stručne naravi.

Među njegovim najdramatičnijim analizama sigurno je ona o akustičkoj zagađenosti sredine. O tom je problemu napisao i jednu studiju: *Dall'arte dei rumori alla nuova consonanza*. Kaže Fiat: »Obećao sam mu da ćemo jednom zajednički prodiskutirati njegove neke konstatacije u studiji, kao onu: '... Nažalost, često puta dosada i zamor koji proizlaze iz slušanja nekih muzika, koje sigurno nisu znak kulture, proizlazi iz adornijanske koncepcije odnosa glazbe i društva, i odgovara dosadi i zamoru koji je štetan i upravo opasan zbog specifične konstitucije, što znači da čovjek tu ne nalazi više ono dobro koje je glazba uvijek davala. Danas je posve realno i vrlo potrebno proučavati dramatičnost i štetnost jednog tipa sonornosti, ne samo za slušne organe nego uopće za mentalno i duševno stanje.«

Bio je maestro Evangelisti filozof znanstvenih glazbenih disciplina. Mi ga ovdje radije ističemo takva negoli kao autora scenskih djela, orkestarskih, kvarteta i elektronske trake. Partitura imamo i odviše, ali ne i meritornih glasova koji bi se zauzeli da stišaju i ugase buku koja nas okružuje, »jer da bismo oboljeli u tom smislu, ne treba više živjeti blizu nekog velikog prometnog raskrižja ili tvornice, dostatan je i pročišćivač zraka na prozoru naše radne sobe.«

Otišao je čovjek koji je kontestirao jedan tip glazbe, čovjek kojega su zbog toga mnogi kontestirali. Način izražavanja danas niti može niti treba da bude onaj od jučer, ali uloga glazbe bitno ostaje ista: da čovjeka i fizički i psihički integrira u sebi samome i da ga integrira u društvo i kozmos.

Petar Zdravko BLAJIĆ

Sv. Cecilija L (1980—3)